

Hoofdstuk 1

Tikkende tijdbommen, dacht dokter Alexander Jacobs toen hij naar zijn medepassagiers in de bus keek.

Vanaf de achterbank in de touringcar keek hij naar de mannen en vrouwen voor hem. Sommigen keken stoïcijns naar de vloer van de bus. Anderen staarden met een nietsziende blik door de ruit naar buiten. Vijftien mannen en zes vrouwen. Allemaal in de bloei van hun leven, maar met een veel te grote psychische bagage. Alle eenentwintig hadden meer gezien en meegemaakt dan goed voor een mens was. Ervaringen die thuis horen in nachtmerries, ervaringen die een scenarioschrijver niet snel zou kunnen verzinnen. Ervaringen die een geest kapot maakten.

Alexander kende niemand persoonlijk uit deze groep, maar hij was goed bekend met hun dossiers. Bij veel ervaringen was hij ook persoonlijk aanwezig geweest in de verschillende brandhaarden op de wereld en dat was ook de hoofdreden dat hij betrokken was bij dit project.

Hij keek naar de man achter de chauffeur. Majoor Jones, wist hij. Hij was als waarnemer van de Verenigde Naties getuige geweest van de val van Srebrenica. Hij had met eigen ogen gezien hoe een grote groep moslimmannen door de Serviërs werd afgeslacht en in een massagraf werd gedumpt. De massaliteit van de slachting had zijn geest geknakt.

Achter de majoor zat korporaal Ruth Rifka. Ze was bijna twee weken gevangene geweest van talibanstrijders. Als vrouw met een

Joodse achtergrond was dat een verschrikking. Ze had nog steeds de details van haar gevangenschap niet verteld en was extreem zwijgzaam. Niet in staat tot sociale contacten. Alexander had geprobeerd te bedenken wat de taliban gedaan zou kunnen hebben, maar had dat losgelaten. Er zijn dingen waar beter niet over nagedacht kan worden.

‘Zit je weer te wroeten in andermans geest?’ vroeg legerpredikant Jacobs naast hem.

Alexander keek hem aan en glimlachte even.

‘Dat hoort bij mijn werk,’ reageerde hij. ‘Ik probeer steeds maar weer in hun hoofd te kruipen om een opening te vinden waarmee ik ze zou kunnen helpen, maar dat is niet eenvoudig.’

‘Verdorvenheid heeft geen bodem,’ reageerde de predikant. ‘Alles wat zijn wortel vindt uit verdorvenheid is theoretisch moeilijk te beredeneren of te bevatten.’

Alexander keek zijn vriend aan en zag de ernst op zijn gezicht. Hij trok al jaren met deze vriend op en had al veel aan hem te danken tijdens missies in het buitenland. Zijn vriend hield hem altijd in balans met zijn vertrouwen en geloof. Ze hadden dezelfde achternaam, maar iedereen noemde hem Socrates. Zijn vriend gebruikte vaak een uitspraak van Socrates in pastorale gesprekken: *Ken uzelf*. Dat was een gevleugelde uitspraak van Socrates, maar zijn vriend bedoelde iets heel anders dan Socrates ermee voor had.

Hij bedoelde het geestelijk.

Niet iedereen begreep dat of wilde dat begrijpen en zijn bijnaam was helemaal ingeburgerd.

‘Het klopt wat je zegt, Socrates’ zei hij. ‘Maar daar worden deze mensen niet mee geholpen. Hun geest is geknakt.’

‘Dat heb je goed gezegd. De geest eens mans zal zijn krankheid ondersteunen, maar een verslagen geest, wie zal die opheffen? Dat zegt Salomo in zijn spreuken.’

Alexander knikte. ‘Ik voel me vaak zo onmachtig,’ zei hij zacht. ‘Deze mensen zijn getuige geweest van genocide, martelingen en onbevattelijke wreedheden. Allemaal gedaan door mensen tegen

hun soortgenoten. Mensen tegen mensen. Wat is er van ons terechtgekomen?’

‘Jij bent van veel ook getuige geweest en toch zit je hier nu als begeleider arts en niet als patiënt.’

Alexander zuchtte en knikte toen. ‘Dat klopt, net als jij, en daar ben ik ook dankbaar voor. Maar juist daarom gaat het mij aan het hart als ik deze mensen zie lijden. Ik heb hun vragen ook in mijn hart, maar ik kan het blijkbaar beter een plekje geven en relativieren.’

‘Relativeren? Valt genocide te relativieren?’

Alexander keek naar buiten en dacht na. Relativeren was eigenlijk hetzelfde als de betrekkelijkheid van iets inzien. Socrates had een punt. Je kunt geen betrekkelijkheid inzien van genocide. Volkerenmoord en martelingen mocht nooit in het licht van betrekkelijkheid gezien worden.

‘Je hebt gelijk,’ reageerde hij fronsend. ‘Het is een ongepaste opmerking van me.’

‘Trek het je niet aan,’ reageerde Socrates glimlachend. ‘Ik begrijp heel goed wat je bedoelt en ik ervaar hetzelfde. Er moet een geestelijk houvast zijn om deze traumatische ervaringen tegenwicht te kunnen bieden.’

‘Wat weet jij eigenlijk over het sanatorium waar we heengaan?’ vroeg Alexander.

‘Weinig. Ik ben er nog nooit geweest.’

‘Ik ook niet. Ik weet alleen dat het een gespecialiseerde inrichting is voor patiënten met een ernstige vorm van PTSS, posttraumatische stressstoornis. Er schijnen experimentele onderzoeken gedaan te worden. Ik hoorde dat de resultaten hoopvol zijn.’

‘Ze deden tegen mij een beetje geheimzinnig over de locatie van het sanatorium,’ zei Socrates. ‘Weet jij er meer van?’

Alexander schudde zijn hoofd. ‘Tegen mij waren ze ook terughoudend. Ik vond dat een beetje vreemd. Het schijnt in de bergen te zijn, tegen de Canadese grens. Het is daar erg afgelegen en onherbergzaam.’

‘Mmm ... alsof ze iets te verbergen hebben.’

‘Dat lijkt me stug. Het is een sanatorium, geen geheime basis.’

‘Jij zegt het.’

Alexander zag dat een van de vrouwen stil zat te huilen. Hij liep naar haar toe en ging naast haar zitten.

Ze keek hem even aan en Alexander glimlachte, maar hij hield zijn mond. Soms was zwijgen beter dan spreken. Hij zag de leegheid in haar ogen. Uitgeblust.

Ze bleef een poosje stil huilen en na een paar minuten snoot ze haar neus en keek hem even kort aan.

‘Wanneer zijn we er?’ vroeg ze zacht.

Alexander keek op zijn horloge. ‘We kunnen nu elk moment aankomen in Mock Village. Daar gaan we met elkaar eten. Daarna vertrekken we naar het sanatorium en dat duurt minder dan een uur.’

De vrouw knikte zwijgend en keek weer naar buiten.

Alexander keek naar haar en zag dat ze in een stressballetje zat te knijpen. Een geel balletje met rode stippen.

‘Weet u ook wat voor behandeling we gaan krijgen in dat sanatorium?’ vroeg de vrouw.

‘Niet helemaal,’ antwoordde hij eerlijk. ‘Ik ben als begeleider mee en ik mag de behandelingen een week bijwonen, maar daarna vertrek ik weer.’

De vrouw haalde haar schouders op. ‘Er is ons weinig verteld en dat steekt me. Ik wil weten wat ze met ons gaan doen. We zitten niet in een gesloten inrichting.’

Alexander knikte. ‘Dat begrijp ik. Geloof me, ze hebben het beste met jullie allemaal voor. Ze doen er alles aan om jullie te helpen.’

‘Hoe dan?’

‘Ik heb in ieder geval begrepen dat ze een vorm van EMDR-therapie en exposuretherapie zullen doen. Daar zijn wat ontwikkelingen in die jullie zeker kunnen helpen. Verder heb ik ook begrepen dat er nieuwe medicijnen getest gaan worden. Ook daar heb ik veelbelovende dingen over gehoord.’

‘Ik wil niet dat er op mij geëxperimenteerd wordt.’

‘Natuurlijk niet. Jullie zijn geen proefkonijnen.’

De vrouw greep zijn arm en keek hem vinnig aan. ‘Ik vertrouw het niet!’

Alexander legde zijn hand op haar hand. ‘Rustig maar. Ik beloof je dat er niet geëxperimenteerd wordt. Ik ben arts en ik blijf erbij, dus ik weet het echt wel als er dingen gebeuren die niet goed zouden zijn.’

‘Ik maak me zorgen. Er werd heel geheimzinnig gedaan over de locatie van het sanatorium. Dit stinkt.’

Alexander reageerde niet direct en dacht na. *Zij ook al?* Het was inderdaad vreemd dat er zo geheimzinnig gedaan werd. Er zat op zijn minst een luchtje aan.

Hij keek haar in haar ogen en glimlachte weer. ‘Maak je geen zorgen. Ik heb er als arts alle vertrouwen in en ik weet wat jullie meegemaakt hebben. Ik was erbij in de meeste gevallen. Ik ben een van jullie en ik zal echt kritisch opletten.’

Hij klopt even op haar hand en stond toen op en liep weer naar Socrates. Die keek hem vragend aan en hij trok even zijn schouders op.

‘Vreemd,’ zei hij. ‘Bij haar werd ook erg geheimzinnig gedaan over het sanatorium. Laten we goed opletten wat daar gebeurt. Ik heb er niet zo’n goed gevoel bij inmiddels.’

‘Geen complottheorieën gaan verzinnen, maatje. We zitten in Montana.’

‘Dat klopt, maar het is wel vreemd. Jij vond toch ook dat er geheimzinnig over gedaan werd?’

‘Hmm ... klopt, maar we moeten niet doordraven.’

‘Tuurlijk niet, maar laten we onze ogen open houden.’

‘Zo eerst maar eens een goede maaltijd nuttigen, dan ga je misschien weer wat helderder denken.’

Alexander grinnikte even. ‘Daar zeg je wat. Mijn maag knort dus ik zou wel een lekkere biefstuk lusten. Dat kan nooit lang meer duren. We zouden er zo ongeveer moeten zijn.’

Hij keek door het middenpad naar voren en zag in de verte een rookpluim. Daar woedde een stevige brand. Hij keek er een poosje naar en fronste zijn wenkbrauwen.

‘Fiks brandje daar,’ zei hij.

‘Misschien een ongeluk,’ zei Socrates die voor hem langs boog en ook even keek.

‘Dan is het wel een groot ongeluk. Het is een grote rookpluim.’

Hij zag de eerste huizen van Mock Village opdoemen en zwijgend keek hij naar de grote rookpluim. Luitenant Thompson kwam uit zijn stoel overeind. Thompson had de leiding over deze reis en had een goed zicht op de brand vanaf zijn stoel naast de chauffeur. De luitenant wees naar de brand en praatte met de chauffeur.

Alexander voelde dat de bus langzamer ging rijden. De brand werd steeds beter zichtbaar en hij zag nu dat het geen ongeluk was, maar dat er een huis aan de rand van het stadje in brand stond.

De bus reed nu stapvoets en stopte voor het brandende huis. Onthutst keek Alexander naar wat hij zag. Het was een vrij fors houten huis. Vrijstaand, wat gelukkig was in deze omstandigheden omdat de brand nu niet kon overslaan op het naastgelegen huis, dat minstens dertig meter verder stond. Het waren twee vrijstaande huizen iets buiten de bebouwde kom van het stadje.

Alexander keek fronsend door de ruit naar de brand.

Er was iets vreemds aan de hand.

‘Ik zie niemand,’ zei hij.

‘Inderdaad,’ mompelde Socrates.

De bus stond ongeveer dertig meter van het brandende huis vandaan. Alexander zag luitenant Thompson met de chauffeur overleggen en hem wenkte. Alexander stond op en liep naar voren. Thompson was uitgestapt en hij ging naast hem staan.

Thompson was in de weer met zijn mobiele telefoon.

‘Ik wil 911 bellen, maar ik heb geen bereik,’ zei Thompson gefrustreerd.

Alexander keek hem verbaasd aan. ‘Dat kan toch niet? Iedere stad heeft dekking voor mobiele telefonie.’

‘Blijkbaar niet,’ reageerde Thompson.

Alexander pakte zijn eigen mobiele telefoon en zag dat Thompson gelijk had. Het bereik was echt nul. Ook niet een heel klein beetje, maar echt helemaal nul.

‘Daar begrijp ik niets van,’ zei hij.

‘Er zijn hier wel meer dingen die ik niet begrijp,’ reageerde Thompson. ‘Waar zijn de inwoners en waar blijft de brandweer?’

‘Dat vroegen wij ons ook al af.’

Thompson keek hem aan. ‘Doc, zou jij een kijkje kunnen nemen? Ik wil de groep in de bus niet verlaten. Ze zijn te onvoorspelbaar en zelfs een brand als deze zou weleens emoties op kunnen roepen.’

‘Daar zeg je wat,’ zei Alexander knikkend. ‘Misschien is het beter om de bus een stukje verder te rijden. Ik ga een kijkje nemen en ik loop zo die kant wel op.’

Hij keek even toe hoe Thompson de chauffeur instructies gaf en zag de bus langzaam optrekken. Hij draaide zich om naar het brandende huis en liep toen er toen voorzichtig naartoe. Socrates volgde hem als een schaduw.

Het huis brandde als een fakkel. Het bestond uit drie verdiepingen en had een veranda aan de voorkant van het huis. Zo te zien was het huis al oud, maar de Victoriaanse stijl had lang geleden van goede smaak getuigd.

Uit alle ramen sloegen de vlammen naar buiten.

‘Echt kansloos om daar nog naar binnen te gaan,’ zei Alexander.

‘Ja,’ reageerde Socrates. ‘Daar komt niemand meer levend uit als er nog iemand zou zijn.’

Alexander keek om zich heen. De tuin lag er netjes bij, wat duidelijk maakte dat het huis wel bewoond werd. Op het grasveld voor het huis stond een blauw driewielerfietsje. Aan de handvatten hingen kleurige linten die heen en weer waaiden door de zuigende werking van de vlammen en de aanwakkerende wind.

Alexander zuchtte en voelde hoofdpijn. ‘Ik hoop oprecht dat dat kleine kind niet binnen is,’ zei hij zacht.

‘Inderdaad,’ zei Socrates. ‘Laten we achter gaan kijken.’

Alexander knikte en liep links het grasveld over naar de zijkant van het huis. Het grasveld liep door langs de zijkant van het huis naar de achterkant. Snel liep hij door, terwijl hij zijn hoofd afwendde tegen de stralingswarmte van de brand, tot hij aan de achterkant kwam. Ook hier was een groot grasveld. In het midden stond een grote houten schommel. Er hingen drie verschillende

schommels op verschillende hoogtes. Achter de schommels stond een rechthoekig opblaasbaar zwembad. In het water dreven plastic eendjes en een kleine zwemband met een zeepaardenkop. Het zeepaardje keek over de rand van het zwembad naar de brand. Alsof hij wachtte op zijn zwemkameraadje.

Alexander dwong zijn blik van het zwembad vandaan naar het brandende huis. Ook hier was het een vuurzee.

Hij voelde een zeurende prikkel in zijn buik omdat hij niets kon doen en hij herkende dat bijtende gevoel van binnen.

Onmacht.

Alweer.

Hij keek weer om zich heen, want er was meer wat hem verontrustte.

Het was veel te stil.

Het vuur knetterde en soms bulderde het even als de wind aantrok, maar dat was het enige dat hij hoorde. Geen geschreeuw, geen auto's, geen sirenes. Niets.

'Er is hier iets raars aan de hand,' zei hij zacht.

Socrates knikte. 'Laten we bij de burens kijken. Hier is hopelijk niemand meer. Misschien hebben ze daar een vaste telefoon om de brandweer te kunnen bellen.'

Alexander keek hem even aan en knikte toen. 'Laten we dat maar doen. Hier kunnen we niets betekenen, dat is wel duidelijk.'

Hij liep verder om het huis heen en wrong zich tussen groene struiken door die als scheiding fungeerden tussen dit huis en de grond van de burens. Ook deze achtertuin was keurig onderhouden. Het gras was recent gemaaid en het was fris groen, wat duidelijk maakte dat er gesproeid was. Op het grasveld hingen witte lakens te drogen aan een lange waslijn.

'Bewoond,' zei hij tevreden.

'Ja, maar waar zijn ze?' reageerde Socrates. 'Je zou verwachten dat de bewoners met zo'n brand naast zich niet in hun huis blijven, maar direct naar buiten zouden komen.'

Alexander reageerde niet, maar beseftte dat die redenering zo helder was als glas. Het was niet logisch dat er niemand te zien was.

Hij liep nu snel naar de achterdeur van het huis en deed de deur open.

‘Hallo!’ riep hij hard. ‘Is hier iemand?’

Het bleef stil.

Hij riep nog een keer, maar het bleef stil dus hij liep naar binnen. Hij kwam in een keuken waar een tafel met zes stoelen stond. Er stonden vijf borden op tafel en een pan stond in het midden.

Alexander liep naar de tafel en keek in de pan. Die zat vol macaroni. De borden waren nog schoon. Hij voelde aan de macaroni in de pan.

‘Koud,’ zei hij.

Socrates kwam naast hem staan en keek hem aan.

Alexander haalde zijn schouders op. ‘Ik begrijp er ook niets van. Dit is echt heel vreemd. Ze zijn blijkbaar vertrokken voor ze gingen eten, maar het eten was wel al klaar, anders stond het niet op tafel.’

Socrates knikte. ‘Als het al koud is, moeten ze al minstens een uur geleden vertrokken zijn.’

Alexander keek hem aan en dacht na. Het klopte was Socrates zei, maar dat riep wel vragen op. Waarom zouden de bewoners vertrokken zijn? Was de brand na hun vertrek ontstaan of al eerder? Was de brand de reden geweest van hun vertrek?

‘Ik begrijp het gewoon niet,’ zei hij. ‘Laten we maar een telefoon zoeken en dan teruggaan naar de bus. We kunnen niet veel doen.’

Hij liep de keuken door, ging een gang in en kwam via een deur naar rechts in de woonkamer. Het zag er opgeruimd uit, met weinig meubels. Niet gezellig. Op een klein bijzettafeltje naast een leunstoel stond een vaste telefoon. Snel liep hij er naartoe, nam de hoorn van de haak en luisterde.

Geen kiestoon.

Langzaam legde hij de telefoon weer neer en keek om zich heen. Aan de andere kant van de stoel stond een staande leeslamp en hij drukte op de schakelaar, maar de lamp deed het niet. Hij controleerde of de stekker in het stopcontact zat, maar dat was zo.

‘Geen telefoon en ook geen stroom,’ zei hij terwijl hij Socrates bezorgd aankeek.

‘Misschien is de stroom afgesloten uit veiligheidsoverwegingen voor de brand.’

‘Zou kunnen, maar het eten is koud, dus dat lijkt me onwaarschijnlijk. Ze lijken eerder vertrokken te zijn.’

‘Misschien kunnen we beter naar de bus teruggaan en de luitenant informeren. Hij moet maar beslissen wat er moet gebeuren.’

Alexander knikte. ‘Laten we dat maar doen. Hier kunnen we niets betekenen.’

Hij liep weer terug via de keuken naar buiten en ging via de tuin naar de voorkant. Hij zag de bus honderd meter verder staan wachten en liep over de weg terug.

De luitenant stond naast de bus te wachten en keek hem vragend aan.

Alexander schudde zijn hoofd. ‘Er is niemand, ook niet bij de burens. De huizen zijn bewoond, maar iedereen is vertrokken. Het eten stond koud op tafel bij de burens.’

De luitenant keek hem bezorgd aan. ‘Ik heb hier ook even gekeken bij een paar huizen, maar ook hier is niemand aanwezig. Ik begrijp er niets van.’

‘De stroom is afgesloten en de telefoon werkt ook niet,’ zei Alexander.

‘Laten we maar verder gaan,’ reageerde luitenant Thompson schouderophalend. ‘Hopelijk kunnen ze in het restaurant meer informatie geven. Waarschijnlijk hebben ze daar niet door dat er brand is buiten de stad.’

Alexander knikte, maar zei niets. Hij had er geen goed gevoel bij. Er speelde hier meer. Hij stapte in de bus en liep naar achteren. De medereizigers keken hem vragend aan, maar niemand stelde vragen.

Langzaam trok de bus op en reed verder het stadje in. Alexander keek alert naar buiten om te kijken of er teken van leven was, maar ongetwijfeld zou Thompson dat ook doen en hij had beter zicht aan de voorkant van de bus.

De bus sloeg een paar keer links en rechtsaf in een straat en vervolgde de route, steeds dichterbij het centrum. Alexander zag maar weinig auto’s staan en de straten waren uitgestorven. De bus

minderde vaart en Alexander zag dat ze langs een rode Hyundai reden. De achterklep stond open en op de grond achter de auto stonden drie bruine koffers. Het rechter achterportier stond open, maar er zat niemand in de auto. De voordeur van het huis waar de auto stond was dicht.

Er was helemaal niemand te zien.

Na een minuut of vijf reed de bus een pleintje op in het centrum van het stadje. Rechts lag een motel met de veelbelovende naam *Juiciest Steakhouse*. Recht tegenover het motel stond een wit kerkje met een klein torentje aan de straatkant. Boven in het torentje hing een klok.

De bus reed langzaam verder en parkeerde midden op het pleintje. De chauffeur zette de motor uit en het werd stil.

Luitenant Thompson stond op en keek de bus in. ‘We zijn aangekomen bij onze tussenstop waar we een maaltijd zullen nuttigen. We zijn in Mock Village en het is nog een klein uurtje rijden naar onze eindbestemming. Ik ga zo eerst in het motel kijken en overleggen. We zijn iets vroeger dan afgesproken en ik wil ook even met ze praten over de brand en wat hier aan de hand is. Strek allemaal even de benen buiten want we hebben een flinke rit achter de rug.’

Alexander wachtte rustig tot iedereen was opgestaan en de bus verlaten had voor hij ook naar voren liep en uitstapte. Op het plein zag hij iedereen zwijgend om zich heen kijken.

Hij hoorde het tjilpen van een groepje mussen, maar afgezien daarvan was het doodstil op het plein.

Beklemmend stil.

Hij zag links van het kerkje een kinderwagen staan. Zonder begeleiding. Hij voelde zijn hartslag omhoog gaan toen hij bedacht wat er in de kinderwagen zou liggen. Snel liep hij er naartoe en zag tot zijn opluchting dat de kinderwagen leeg was.

Hij keek om, terug naar de bus en zag een strooien hoed door de wind gedreven over het plein waaien. Rechts van het plein herkende hij wat winkels met erboven woonappartementen, zo te zien. Een

raam stond open en ging heen en weer in de wind. Er was nergens
ook maar enig teken van leven te bespeuren.

Het stadje leek uitgestorven.

Hij keek Socrates bezorgd aan.

‘Het is hier niet pluis.’

